

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту організацій
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

**кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр**

зі спеціальності 073 «Менеджмент»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Менеджмент організацій»
(назва освітньої програми)

на тему: «Управління оборотним капіталом торговельного підприємства»

Виконавець:

Студентка факультету економіки та
управління підприємством

Лузіна Марія Олексіївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Москалюк Ганна Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах господарювання стан, оптимальна структура та ефективне використання оборотного капіталу відіграють важливу роль на торговельних підприємствах. Це обумовлено тим, що оборотний капітал формує основну мобільну частку в активах підприємства і, підтримуючи систему управління оборотним капіталом на належному рівні, воно має можливість швидко та якісно реагувати на зміни оточуючого середовища та потреби мінливого ринку, забезпечувати безперервний процес господарської діяльності, ефективно виконувати плани, дотримуватись зобов'язань перед контрагентами, забезпечувати загальне стійке фінансове становище, створювати умови для подальшого конкурентоспроможного розвитку.

Все це вказує на актуальність обраної теми дослідження у даній кваліфікаційній роботі.

Питання управління оборотним капіталом, аналізу його складових, визначення напрямків підвищення ефективності використання та інші досліджувала велика кількість як українських, так і закордонних науковців. Так, серед основних дослідників в цій царині слід відокремити Г. Азаренкову, О. Бассову, М. Білика, І. Бланка, Є. Брігхема, І. Гринюка, О. Дейнеку, Р. Мертона, О. Непочатенко, Н. Носань, О. Носирєва, О. Пархоменко, І. Перезову, А. Поддєрьогіна, С. Покропивного, Л. Роштейн, Н. Стеценко, Я. Тютюнника, К. Хаврову, О. Чубка та інших.

Мета й завдання дослідження. Метою дослідження є вивчення теоретичних основ та розробка рекомендації стосовно удосконалення системи управління оборотним капіталом торговельного підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі сформульовано та вирішено наступні завдання:

1. Дослідити теоретичні основи управління оборотним капіталом торговельного підприємства, зокрема:

- вивчити економічну сутність та роль оборотного капіталу на підприємстві;
- розглянути структуру та класифікацію основного капіталу торговельного підприємства;
- дослідити формування механізму управління оборотним капіталом торговельного підприємства у кризових умовах господарювання;

2. Проаналізувати та здійснити оцінку оборотного капіталу на досліджуваному підприємстві ТОВ «Нова лінія 1», зокрема:

- дати економічну характеристику ТОВ «Нова лінія 1»;
- здійснити аналіз фінансового стану підприємства;
- проаналізувати стан, структуру та джерела формування оборотного капіталу ТОВ «Нова лінія»;
- оцінити ефективність використання оборотного капіталу ТОВ «Нова лінія 1»;

3. Розробити комплекс рекомендацій щодо вдосконалення та оптимізації системи управління оборотним капіталом на ТОВ «Нова лінія 1».

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження у роботі виступає управління оборотним капіталом на торговельному підприємстві. Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних засад управління оборотним капіталом на торговельному підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у дослідженні використано загальнонаукові методи – абстракція, логічного узагальнення, аналізу та синтезу – для уточнення понятійно-категоріального апарату оборотного капіталу; прийоми аналізу та синтезу для обробки статистичних даних; специфічні методи дослідження: монографічний та абстрактно-логічний – для дослідження основних підходів до визначення підходів до оцінки ефективності управління оборотним капіталом; методи економічного аналізу та бізнес-планування – для виявлення критеріїв ефективності управління товарними запасами та дебіторською заборгованістю за товари, роботи та послуги досліджуваного торговельного підприємства; порівняння та узагальнення – для надання практичних рекомендацій щодо збільшення роздрібного товарообороту, оптимізації витрат на збут та прискорення оборотності дебіторської заборгованості на ТОВ «Нова Лінія 1», що у кінцевому випадку призведе до підвищення ефективності управління підприємством в цілому.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (67 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 82 сторінок. Основний зміст викладено на 62 сторінках. Робота містить 16 таблиць, 8 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи управління оборотним капіталом торговельного підприємств»* розкрито економічну сутність, роль, структуру та класифікацію оборотного капіталу, а також формування механізму управління оборотним капіталом торговельного підприємства у кризових умовах господарювання.

У другому розділі *«Аналіз та оцінка оборотного капіталу на ТОВ «Нова Лінія 1»* надано загальну характеристику досліджуваного підприємства, проаналізовано його фінансовий стан, здійснено аналіз стану, структури, джерел формування оборотного капіталу та оцінку ефективності його використання на підприємстві, а також надано рекомендації щодо оптимізації системи управління оборотним капіталом на ТОВ «Нова лінія 1».

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження нами було сформульовано наступні висновки щодо теоретико-методичних та практичних засад управління оборотним капіталом торговельного підприємства.

1. Дослідження економічного змісту понять «оборотний капітал», «оборотні кошти» та «оборотні активи» дозволило встановити міру взаємопов'язаності цих

понять між собою й визнати, що оборотний капітал – це сукупність майнових цінностей, які є джерелом фінансування оборотних активів підприємства та обслуговують його поточну виробничо-господарську діяльність з метою забезпечення досягнення ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності та рентабельності підприємства.

2. Аналіз динаміки складу оборотних активів торговельних підприємств України в 2016-2020 рр. показав, що темп приросту оборотного капіталу торговельних підприємств за аналізований період становив 49,4%; зміна у структурі оборотних активів торговельних підприємств України в 2016-2020 рр. засвідчила, що у 2020 році порівняно із 2016 роком структура оборотних активів торговельних підприємств України стала менш ліквідною.

3. Характеристика класифікації оборотного капіталу та розгляд системи управління оборотним капіталом підприємства й дослідження структури механізму ефективного формування та використання оборотного капіталу для торговельного підприємства, дозволив систематизувати думки окремих авторів щодо основних етапів, за якими здійснюється управління оборотним капіталом підприємства, зокрема такі: аналіз оборотного капіталу підприємства в попередньому періоді, оптимізація обсягу оборотного капіталу та співвідношення постійної та змінної його частин, забезпечення необхідної ліквідності та підвищення рентабельності оборотного капіталу, формування принципів, що визначають фінансування окремих видів оборотного капіталу та оптимізація структури джерел фінансування оборотного капіталу.

4. Національна мережа декоративно-будівельних гіпермаркетів «Нова лінія 1» – один з лідерів на ринку вітчизняного ритейлу в форматі Home Improvement і DIY. Основна стратегія компанії – завжди прислухатися до кожного покупця, розуміти, що йому необхідно і перебувати в постійному пошуку кращих пропозицій високоякісних товарів за найдоступнішими цінами.

5. Аналіз даних показав, що фінансовий стан ТОВ «Нова лінія 1» протягом 2019-2020 років поліпшився. Про це свідчить зростання обсягів реалізації товарів й зростання рівня рентабельності продажів. Так, чистий дохід від реалізації товарів зріс 10%, а рентабельність продажів збільшилась з 1,11% до 5,17%. Наприкінці 2019 року управлінський персонал товариства допустив отримання чистого збитку на суму 660 тис. грн., натомість у 2020 році товариство генерувало чистий прибуток на суму 34,1 млн. грн.

6. Розрахунки свідчать, що оборотні активи ТОВ «Нова лінія 1» протягом 2019-2020 років зросли 12%. У структурі оборотних активів відбулися наступні зміни: якщо станом на кінець 2019 року питома вага запасів складала 84,6%, то на кінець 2020 року вже – 80,7%. Питома вага дебіторської заборгованості зросла з 4,07% до 6,02%. Питома вага грошових коштів у структурі оборотних активів зросла з 9,4% до 12,6%. Отже, структура оборотних активів ТОВ «Нова лінія 1» змінилася у бік збільшення ліквідності, оскільки питома вага повільно реалізовуваних активів (запасів) зменшилася, й зросла питома вага швидко реалізовуваних активів (дебіторської заборгованості).

7. Коефіцієнт оборотності оборотних активів протягом 2019-2020 року майже не змінився й дорівнює 2,7. Проте з позиції якісного управління складовими оборотних активів ефективність управління оборотним капіталом на ТОВ «Нова лінія 1» суттєво зросла. Про це свідчить зростання коефіцієнта оборотності запасів – з 3,1 до 3,2 й, відповідно, прискорення періоду обороту запасів з 118 до 113 днів. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги зменшився з 94,1 до 62 обертів за рік, що є негативним у системі управління дебіторською заборгованістю покупців на ТОВ «Нова лінія 1». Разом з тим, порівнюючи значення періоду обороту цього виду дебіторської заборгованості із періодом обороту кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги, ми бачимо, що кошти від дебіторів за відвантажені їм товари швидше надходять на розрахункові рахунки підприємства, ніж управлінський персонал ТОВ «Нова лінія 1» розраховується із постачальниками товарів, робіт та послуг.

8. Результати стратегічного аналізу – АВС-аналізу товарної групи «будівельні матеріали» на ТОВ «Нова лінія 1» показали, що управлінському персоналу доцільно зосередитись на управлінні витратами на зберігання на складах товарів задля оптимізації витрат на збут й, відповідно, збільшення рентабельності продажів. Тому нами здійснено прогноз обсягів реалізації 12 товарних позицій на перше півріччя 2022 року, які входять до категорії «А» за результатами АВС-аналізу товарів із урахуванням сезонності в будівництві та зменшення обсягів будівельних робіт у період воєнного стану й зростання рівня інфляції. Розрахунок економічного ефекту економії витрат на збут на ТОВ «Нова лінія 1», який базується на прогнозних обсягах продажів ключових 12 товарних позицій у асортиментній групі «будівельні матеріали» показав, що за умови використання моделі Уілсона управлінський персонал тільки за цими 12 позиціями зможе отримати економію витрат на збут у суму 291 тис. грн.

9. Узагальнення результатів АВС- та XYZ-аналізу дебіторів дозволило розбити 40 крупних дебіторів ТОВ «Нова лінія 1» на групи: АУ, АZ, ВУ, ВZ, СУ, СZ, для яких надано пропозиції щодо їх управління дебіторською заборгованістю. Для дебіторів ТОВ «Нова лінія 1», які входять до груп АУ та СУ, доцільно застосувати прогресивні знижки на рівні 3%, 5% та 7% за великі обсяги продажів. Для покупців категорії СZ доцільно встановити передплату не менше 50% від закупуваного ними обсягу товарів.

10. Співбесіда із управлінським персоналом ТОВ «Нова лінія 1» показала, що на підприємстві слабо розвинута рекламна діяльність. Тому вважаємо за доцільне рекомендувати запустити рекламу згідно із форматом «mobile shelf» для товарних позицій, що приносять максимальний прибуток.

Упровадження у практику господарювання ТОВ «Нова лінія 1» наданих нами рекомендацій дозволить поліпшити ефективність управління оборотним капіталом на досліджуваному підприємстві.